

Les tombes del Bou d'Or

Els arqueòlegs del programa europeu Progress han mostrat al públic el resultat de les seves excavacions al Pont Major: vint-i-quatre enterraments del Bou d'Or, el llegendari cementiri jueu de Girona.

Carles Vivó té explicades amb detall les diverses llegendes nascudes entorn d'aquest indret. Quan els jueus van abandonar Girona, expulsats pels Reis Catòlics, va estendre's la creença que, en fugir precipitadament, havien deixat enterrat en el seu cementiri un tresor de monedes i de joies, presidit per l'estàtua d'un bou d'or massís. Segons una altra versió, es tractava de la sepultura d'Alfabis, jueu molt ric que s'havia fet enterrar amb el seu tresor personal. Els gironins de l'època anaven d'amagat al paratge per provar de desenterrar el bou d'or, però mai no el podien haver perquè, quan s'acostaven al lloc exacte on era, ressonava sota terra un gran bramul de la bèstia que els aterria i els feia fugir. Aquest bramul gironí té un curiós paral·lelisme en el bruel igualment llegendari de Castelló d'Empúries, inspirador d'obres poètiques de Verdaguer, Fages de Climent i M. Àngels Anglada. El cas és que d'aquest crit soterrat en va sorgir un altre mite: hom va creure que les grans pedres que enllosaven l'indret eren, en realitat, les portes de l'infern.

La història del bou d'or s'inspirava, sens dubte, en el relat bíblic del poble jueu que va fabricar i adorar un vedell d'or mentre era conduït per Moisès cap a la terra promesa. I les suposades portes de l'averne no eren altra cosa que làpides sepulcral, enormes blocs de pedra amb inscripcions hebrees que, als ulls dels gironins, es convertien en signes indesxifrables. Aquelles lloses, cobertes de terra pel temps, van tornar a la superfície fa un segle, quan es van fer les obres per a la construcció de la via fèrria; són les esteles que es poden veure al claustre de Sant Pere de Galligants i que proclamen, amb inscripcions transparents, la fortalesa i l'esperança de la comunitat establerta a Girona al llarg de sis-cents anys.

El recorregut per l'herència jueva gironina haurà de tenir, a partir d'ara, tres fites fonamentals: els vestigis del Call, el cementiri del Pont Major i les esteles del Museu de Sant Pere. El misteriós tresor del Bou d'Or anunciat per la llegenda s'haurà convertit, així, en un real i veritable tresor de la història. Un tresor per a la ciutat que té la sort d'acollir-lo i la possibilitat de poder-lo mostrar.

JORDI S. CARRERA

Una de les esteles del cementiri del Bou d'Or exhibides actualment al Museu de Sant Pere de Galligants.